

УДК 339.97

<https://doi.org/10.32342/2074-5362-2024-1-36-6>

О.А. ПАРШИНА,

*доктор економічних наук, професор,
академік АЕН України, професор кафедри кібербезпеки
та інформаційних технологій,
Університет митної справи та фінансів (м. Дніпро)*

М.Ю. ПАРШИНА,

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних відносин,
Університет митної справи та фінансів (м. Дніпро)*

Т.В. ЧУМАК,

*старший викладач кафедри глобальної економіки,
Університет імені Альфреда Нобеля, (м. Дніпро)*

Л.І. ЯРМОЛЕНКО,

*старший викладач кафедри глобальної економіки,
Університет імені Альфреда Нобеля, (м. Дніпро)*

ВПЛИВ КОНФЛІКТІВ НА СТАН МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ШЛЯХИ ВРЕГУЛЮВАННЯ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ НАПРУЖЕНОСТІ

Зростання геополітичної напруженості та конфліктності у сучасному світі створює серйозну загрозу системі міжнародної безпеки. За результатами проведених досліджень встановлено, що за останні роки конфліктність на міжнародному рівні досягає критичного значення з найвищим ризиком ядерної конфронтації. У зв'язку з цим суттєвої актуальності набувають питання конструктивного вирішення міжнародних конфліктів, встановлення та підтримки стабільної структури міжнародних відносин.

Мета статті полягає у визначенні сутності конфліктів з дослідженням їх впливу на стан міжнародної безпеки та побудови аналітичного підґрунтя формування системних рішень, спрямованих на їх врегулювання в умовах зростання геополітичної напруженості.

В ході проведення досліджень надано аналіз концептуальних підходів, теорій та концепцій дослідження конфліктів. Розглянуто класифікації та типології міжнародних конфліктів з акцентом на основні структурні елементи конфлікту.

З метою вирішення питань з врегулювання міжнародних конфліктів та ефективного розвитку міжнародних відносин запропоновано формування аналітичної системи підтримки прийняття стратегічних рішень. Запропонована система поєднує чотири підсистеми, а саме: підсистему формування інформаційних баз даних, підсистему визначення взаємозв'язків, підсистему моделювання та підсистему формування стратегічних рішень.

Практичне використання запропонованої системи дозволить формувати аналітичну інформацію та визначати домінуючі фактори впливу на соціально-економічний стан та конфліктну ситуацію. На підґрунті отримання аналітичної інформації представляється можливим визначення тенденцій розвитку

міжнародних конфліктів та формування стратегій їх врегулювання та підвищення ефективності міжнародних відносин з урахуванням довгострокової перспективи.

Ключові слова: *конфлікти, міжнародні конфлікти, геополітична нестабільність, міжнародна безпека, класифікація та типологія конфліктів, врегулювання міжнародних конфліктів, формування рішень*

JEL classification: *F52, F53*

The growth of geopolitical tension and conflicts in the modern world pose a serious threat to the international security system. It has been established that in recent years conflict at the international level has reached a critical level with the highest risk of nuclear confrontation based on the results of the conducted research. In this regard, issues of constructive resolution of international conflicts, establishment and maintenance of a stable structure of international relations are gaining significant relevance.

The purpose of the article is to determine the essence of conflicts with the study of their impact on the state of international security and to build an analytical basis for the formation of systemic decisions aimed at their settlement in the conditions of growing geopolitical tension.

Analysis of conceptual approaches, theories and concepts of conflict research has been provided in the course of the research. Classifications and typologies of international conflicts are considered with an emphasis on the main structural elements of the conflict.

The formation of an analytical system for supporting strategic decision-making has been proposed in order to solve issues related to the settlement of international conflicts and the effective development of international relations. The proposed system combines four subsystems, namely: the subsystem of forming information databases, the subsystem of determining relationships, the subsystem of modelling and the subsystem of forming strategic decisions.

The practical use of the proposed system will make it possible to form analytical information and determine the dominant factors of influence on the socio-economic state and the conflict situation. It is possible to determine the trends in the development of international conflicts and to form strategies for their settlement and increase the efficiency of international relations, taking into account the long-term perspective on the basis of obtaining analytical information.

Keywords: *conflicts, international conflicts, geopolitical instability, international security, classification and typology of conflicts, regulation of international conflicts, formulation of decision*

JEL classification: *F52, F53*

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими практичними завданнями. Внаслідок дестабілізації політичного та соціально-економічного розвитку окремих країн та регіонів, виникнення економічних, соціальних, релігійних, територіальних та ідеологічних протиріч спостерігається зростання геополітичної напруженості та конфліктності у сучасному світі, що створює серйозну загрозу системі міжнародної безпеки.

Про суттєве загострення геополітичної напруженості та зростання рівня конфліктності у світі зазначають експерти у військовій галузі. За даними Bloomberg [15] станом на грудень 2023 р. на планеті встановлено рекордну кількість в обсязі 183 регіональних збройних конфліктів за останні тридцять років. Поряд із зростанням конфліктності акцентується увага на тривожну світову тенденцію у збільшенні інтенсивності з негативними наслідками цих конфліктів, зокрема, за останній рік встановлено збільшення кількості загиблих на 14% та кількості насильницьких подій на 28% [15].

Голова Мюнхенської конференції з питань міжнародної безпеки Вольфганг Ішінгер звертає увагу на перелік домінантних протиріч, які у майбутньому можуть сформувати підґрунтя великого конфлікту планетарного масштабу, зокрема, було зроблено акцент на зростання напруженості між Північною Кореєю і США, між Саудівською Аравією та Іраном, між НАТО і Росією [13]. Генеральний секретар ООН Антоніу Гутерреш також звертає увагу на критичний рівень зростання геополітичної напруженості та конфліктності сучасного світу та закликає світ не допустити війни [4].

Дослідницька організація International Crisis Group визначила Топ-10 збройних та політичних конфліктів у 2023 р. [14], при цьому на перше місце було поставлено повномасштабну війну в Україні з урахуванням її впливу на глобальну обстановку у світі. У звіті за результатами проведених досліджень International Crisis Group було зазначено, що війна в Україні взагалі створила найвищий ризик ядерної конфронтації за 60 років [14].

Доцільно зазначити, що війна Росії проти України дійсно суттєво підриває міжнародну безпеку та регіональну стабільність в країнах від Балтії до Чорноморсько-Каспійського басейну, при цьому, створює виклик для НАТО, що взагалі вважається ключовим елементом Європейської безпеки. У зв'язку з цим, під сумнівом сьогодні опиняється подальша доля всього Європейського проекту та ідея об'єднаної Європи.

Незважаючи на вагомий вклад в розвиток теоретичних та методологічних основ забезпечення міжнародної безпеки, питання врегулювання міжнародних конфліктів потребують проведення подальших досліджень. З метою вирішення цілого комплексу завдань мають бути на системному рівні визначені причини та особливості міжнародних конфліктів, здійснено аналіз розвитку конфліктних ситуацій, визначені основні напрямки запобігання конфронтації на міжнародному рівні та сформована аналітична основа для прийняття стратегічних рішень, спрямованих на врегулювання міжнародних конфліктів із побудовою підґрунтя ефективного розвитку міжнародних відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі дослідження міжнародних конфліктів присвячено чисельну кількість вітчизняних та закордонних робіт, в яких вченими приділено значну увагу питанням розробки методології дослідження геополітичної напруженості, міжнародних та військових конфліктів [1, 2, 3, 5, 8, 9, 11, 16, 18, 19, 20, 21 та ін.]. Актуальність досліджень міжнародних конфліктів із зазначенням особливої ролі конфліктів у розвитку міжнародних відносин зазначено у наукових працях таких вчених, як Б.В. Бернадський, О.Г. Бондаренко, О.І. Гуржій, М.Г. Капітоненко, К.І. Ковальова, Т.Ф. Костенко, С.П. Мосов, В.Д. Макаров, Д.В. Шеренговський та інших.

Сучасні закордонні та вітчизняні вчені всебічно досліджують причини та чинники виникнення конфліктів, умови їх формування, визначають специфіку та особливості, досліджують процеси розвитку та функції конфліктів в суспільстві. На основі результатів досліджень сформовані наукові концепції, теорії, типології конфліктів та встановлені різноманітні взаємозв'язки. Зокрема, О.І. Гуржій, С.П. Мосов, В.Д. Макаров та інші вчені

проводять дослідження локальних війн та озброєних конфліктів другої половини ХХ століття в історико-філософському аспекті [5]. За результатами проведених досліджень Б.В. Бернадський встановлює причинно-наслідкові зв'язки конфліктності міжнародних відносин та визначає характерні риси розвитку сучасного міжнародного порядку [2].

Суттєвої актуальності набирають питання конструктивного вирішення конфліктної ситуації, визначення позитивного потенціалу, який є закладеним у будь-якому конфліктному протистоянні, а також створенню та збереженню балансу сил, що дозволить встановити та підтримувати стабільну структуру міжнародних відносин.

Різні аспекти зазначеної проблеми обговорюються на наукових конференціях, де науковці та практики звертають увагу на актуальність проведення досліджень конфліктогенності сучасного світу, необхідність вирішення проблем євроатлантичного простору та побудови ефективної системи міжнародної безпеки [9].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Враховуючи значну кількість наукових проєктів, присвячених дослідженням міжнародних конфліктів, зазначимо, що вивчення цієї проблеми в умовах загострення міжнародних відносин на геополітичному рівні поряд з динамічним розвитком інформаційних технологій та штучного інтелекту потребує проведення подальших наукових досліджень.

В сучасних умовах динамічного зростання глобальної невизначеності, яка пов'язана з величезною кількістю міжнародних протистоянь по всьому світу, особливої актуальності набуває пошук нових технологій, методів та інструментів впливу на міжнародні конфлікти, які будуть здатні спрямувати розвиток міжнародних конфліктів в напрямок їх ефективного врегулювання та вирішення.

Поряд з цим залишаються неопрацьованими питання формування аналітичної обробки інформації з визначенням домінантних факторів та встановленням закономірностей як основи підвищення ефективності прийняття стратегічних рішень, спрямованих на попередження й врегулювання міжнародних конфліктів за рахунок формування ефективної системи міжнародної безпеки. Враховуючи особливість критичного рівня геополітичного загострення та стійкого зростання конфліктності у світі, слід зазначити, що актуальності набирає питання формування нового наукового напрямку з врегулювання конфліктів, що потребує використання міждисциплінарного підходу з урахуванням взаємодії різних наукових підходів.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення сутності конфліктів з дослідженням їх впливу на стан міжнародної безпеки та побудови аналітичного підґрунтя формування системних рішень, спрямованих на їх врегулювання в умовах зростання геополітичної напруженості.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасних умовах динамічного розвитку процесів світової глобалізації та формування стратегічних комунікації з використанням інформаційних технологій та технологій штучного інтелекту, міжнародні конфлікти представляють одну із найбільш проблемних складових частин системи міжнародних відносин.

На сьогодні відомі декілька теорій та концепції конфлікту, які почали формуватися та активно розвиватися у зв'язку з поширенням кризових явищ з початку 50-х років в США, Німеччині, Франції та інших західних країнах [18, 19, 20]. Зокрема, слід зазначити загальну теорію конфліктів К. Боулдінга, концепцію позитивно-функціонального конфлікту Л. Козера, а також концепцію конфліктної моделі суспільства Р. Дарендорфа тощо.

Зазначені теорії та концепції набувають подальшого розвитку, створюючи таким чином підґрунтя розробки наступних концептуальних підходів. Зокрема, К. Дойч, К. Мітчелл, Б. Броді, Р. Патнем та М. Херманн запропонували концепцію, у відповідності до якої міжнародний конфлікт розглядається як особливий вид суспільного конфлікту. З метою ефективного вирішення міжнародних конфліктів Дж. Бертон, Р. Даль та Р. Фішер розробили концептуальну теорію принципів переговорів.

У сучасних наукових колах на підґрунті запропонованих концептуальних підходів формуються два основних напрями дослідження. Перший напрямок пов'язаний із вивченням власне конфліктів (Західна Європа) та другий – із вивченням шляхів досягнення миру і згоди у випадку воєнних дій (США).

За результатами проведеного дослідження з метою порівняння різних конфліктологічних концепцій, які запропоновані закордонними та вітчизняними вченими, можна зробити акцент щодо основних структурних елементів конфлікту. Зокрема, до таких елементів слід віднести наступні: суб'єкти конфлікту, взаємини між учасниками конфлікту (або соціальне поле конфлікту), предмет або спірне питання конфлікту, а також стан навколишнього середовища, в якому конфлікт виникає та розвивається.

Поряд з визначенням структурних елементів конфлікту, сучасні вчені ведуть дискусії щодо різних вимірів міжнародних конфліктів. На думку автора [21], як міжнародні, так і внутрішні конфлікти характеризуються різними географічними, політичними, економічними, соціальними, культурними та релігійними вимірами. Погоджуючись з такою думкою, можна стверджувати, що один і той самий міжнародний конфлікт має різні виміри, які мають бути дослідженими з використанням багатовекторного підходу з метою формування підґрунтя системного вирішення проблеми.

З метою упорядкування величезного різноманіття інформації, сучасні дослідники пропонують теоретичні схеми класифікації конфліктів з різними класифікаційними основами [18, с. 110–112]. Вченими та фахівцями Упсальського університету зі Швеції в рамках проекту Uppsala Conflict Data Project надано визначення термінів і критеріїв типології та класифікації конфліктів [17]. Запропоновано класифікації за ступенем охоплення дійсності, за сферою дії, за типами сторін, що беруть участь у конфлікті, за характером соціально-політичних відносин, ступенем організації, рівнем ескалації тощо [17, 18]. Комплексну типологію міжнародних конфліктів пропонують французькі вчені [19], у відповідності до якої конфлікти відрізняються за своєю природою, мотивацією їх учасників та масштабами.

Слід зазначити, що значна увага до питань типології та класифікації воєнних конфліктів приділена українськими фахівцями. Зокрема, А. Клименко здійснює доповнення підходів західних експертів, що дозволяє йому запропонувати класифікацію конфліктів, адаптовану до сучасних умов

з формуванням типології воєнних конфліктів [1]. Ґрунтовну класифікацією воєнних конфліктів з урахуванням сукупності правових, культурних, соціально-політичних, стратегічних та якісних показників пропонує Г. Костенко, що дозволяє на цій основі здійснити систематизацію агресій та класифікувати озброєні конфлікти [8]. Д.В. Шеренговський пропонує системну класифікацію міжнародних конфліктів [16; с. 106] за багатьма критеріями, що дозволяє здійснити аналіз з урахуванням їх масштабу та визначення глобального, регіонального та локального рівнів.

В науковій публікації [20] запропоновано критерії симетричності, який актор пропонує використовувати для класифікації міжнародних відносин на конфліктні відносини між окремими рівнозначними елементами автономних систем та несиметричні – відносини між нерівнозначними елементами міжнародних систем. Розподілення міжнародних конфліктів на симетричні та несиметричні дозволяє встановити системний взаємозв'язок міжнародних конфліктів та міжнародної системи.

Автори роботи [3] визначають характерні ознаки сучасних міжнародних конфліктів та вказують на посилення інтеграційних процесів у сфері міжнародних відносин, що відбуваються внаслідок руйнації міждержавних та міжрегіональних бар'єрів, залученням гібридних засобів ведення міжнародної боротьби з використанням інформаційних та кібернетичних атак.

На підґрунті проведених досліджень з урахуванням даних моніторингу реалізації Стратегії національної безпеки [6, 7] слід відзначити значне зростання інтенсивності кібернетичних атак, які спрямовані на інформаційно-телекомунікаційну інфраструктуру в Україні протягом останніх років. У зв'язку з цим, забезпечення кібербезпеки вважається одним із пріоритетів у системі національної безпеки України та створення умов сталого соціально-економічного розвитку національної економіки [10, 12, 22]. В сучасних умовах глобалізації та діджиталізації практично всіх сфер діяльності, проблема забезпечення об'єктів критичної інфраструктури та об'єктів критичної інформаційної інфраструктури набуває особливої актуальності.

Проведені дослідження дозволяють зазначити, що з метою вирішення питань з врегулювання міжнародних конфліктів та ефективного розвитку міжнародних відносин має бути сформована аналітична система підтримки прийняття стратегічних рішень. Використання такої системи дозволить формувати аналітичну інформацію та визначати домінуючі фактори впливу на соціально-економічний стан та конфліктну ситуацію. На підґрунті отримання аналітичної інформації представляється можливим визначення тенденцій розвитку міжнародних конфліктів та формування стратегій їх врегулювання та підвищення ефективності міжнародних відносин з урахуванням довгострокової перспективи.

Формування системи підтримки прийняття стратегічних рішень, спрямованих на врегулювання міжнародних конфліктів та ефективного розвитку міжнародних відносин, потребує визначення основних проблем та цілей, спрямованих на формування відповідних рішень стратегічного призначення. З метою вирішення сукупності задач стратегічного спрямування вважаємо за доцільне створення багаторівневої системи формування заходів

з врегулювання міжнародних конфліктів на підґрунті аналітичної обробки міжнародної інформації в аспекті реалізації стратегічних цілей і пріоритетів соціально-економічного розвитку.

Формування рішень з врегулювання міжнародних конфліктів та підвищення ефективності міжнародних відносин пропонується здійснювати на підґрунті системного та міждисциплінарного підходів. З цією метою запропоновано систему підтримки прийняття стратегічних рішень, спрямованих на врегулювання міжнародних конфліктів та ефективного розвитку міжнародних відносин. Запропонована система поєднує чотири підсистеми, а саме: підсистему формування інформаційних баз даних, підсистему визначення взаємозв'язків, підсистему моделювання та підсистему формування стратегічних рішень (рис. 1).

Процедура прийняття стратегічних рішень, спрямованих на врегулювання міжнародних конфліктів та підвищення ефективності міжнародних відносин потребує проведення наступних заходів: формування системи показників щодо здійснення комплексної оцінки соціально-економічного та політичного розвитку країни з якісною оцінкою стану країни та міжнародних відносин.

Рис. 1. Структура системи підтримки прийняття стратегічних рішень, спрямованих на врегулювання міжнародних конфліктів та ефективного розвитку міжнародних відносин

В основу проведення досліджень покладено визначення факторів впливу на ефективність міжнародних відносин, формування аналітичної інформації з визначенням доміантних факторів впливу для визначення взаємозв'язків в системі та побудови математичних моделей. Передбачено використання методів кореляційного аналізу, методів експертних оцінок та методів математичного моделювання.

Підсистема формування баз даних передбачає формування інформаційних баз даних з міжнародної інформації та визначення показників соціально-економічного розвитку країни та показників міжнародних відносин. Підсистема визначення взаємозв'язків передбачає встановлення доміантних факторів впливу на ефективність міжнародних відносин. Передбачено визначення тенденцій в міжнародних відносинах.

Підсистема моделювання поєднує аналітичний інструментарій із застосуванням моделей, які можна використати для проведення моделювання та прогнозування розвитку міжнародних відносин.

Підсистема прийняття стратегічних рішень ґрунтується на формуванні рішень з врегулювання міжнародних конфліктів та підвищення ефективності міжнародних відносин. Формування рішень потребує використання аналітичного інструментарію та створення аналітичної основи на підґрунті отриманих результатів моделювання економічного розвитку та ефективності міжнародних відносин за різними сценаріями з урахуванням існуючих ризиків та експертного оцінювання. Моделювання ефективності міжнародних відносин за різними сценаріями пропонується здійснити на підґрунті розробленого аналітичного інструментарію, який поєднує комплекс математичних моделей прогнозування та сценарного моделювання подій.

Використання запропонованої системи дозволить сформувати аналітичну основу для обґрунтування стратегічних рішень. За результатами моделювання за різними сценаріями на основі сформованої аналітичної основи, визначення впливових факторів та рівня їх впливу, передбачено створення основи розробки заходів з врегулювання міжнародних конфліктів та підвищення ефективності міжнародних відносин.

Висновки. За результатами проведених досліджень слід зазначити, що міжнародні конфлікти представляють сьогодні одну із найбільш проблемних складових частин системи міжнародних відношень. Внаслідок динамічного зростання конфліктності та геополітичної напруженості між країнами у сучасному світі за останні роки підвищується ймовірність виникнення великого конфлікту планетарного масштабу, що створює, таким чином, серйозну загрозу системі міжнародної безпеки.

З метою вирішення питань з врегулювання міжнародних конфліктів та ефективного розвитку міжнародних відносин запропонована система підтримки прийняття стратегічних рішень, яка дозволить здійснювати моніторинг з формуванням аналітичної інформації та визначенням доміантних факторів впливу на розвиток конфліктних ситуацій.

В структурі системи передбачено використання математичного апарату для встановлення тенденцій розвитку міжнародних конфліктів з формуванням стратегічних рішень, спрямованих на підвищення ефективності міжнародних відносин в умовах глобальних трансформацій.

Список використаних джерел

1. Аналіз сучасних тенденцій розвитку економік провідних країн світу і ризиків, пов'язаних з російсько-українським конфліктом. <http://bintel.com.ua/uk/article/ekonom-mira/>
2. Бернадський Б.В. Міжнародні конфлікти: курс лекцій. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. 366 с.
3. Бондаренко О.Г., Бондаренко Я.О. Динаміка міжнародних конфліктів та роль стратегічних комунікацій у їх врегулюванні. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1793>
4. Генсек ООН закликає світ не допустити війни. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2850759-gensek-oon-zaklikae-svit-ne-dopustiti-vijni.html>
5. Гуржій О.І., Мосов С.П., Макаров В.Д. Локальні війни та збройні конфлікти другої половини ХХ століття (Історико-філософський аспект): Монографія. К.: Знання України, 2006. 356 с.
6. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>
7. Загрози критичній інфраструктурі та їх вплив на стан національної безпеки (моніторинг реалізації Стратегії національної безпеки) (аналітична записка). URL: <https://web.archive.org/web/20171031162449/>
8. Костенко Т.Ф. Типи, види воєнних конфліктів та їх класифікація. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. 2011. Випуск 2. URL: <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/dpju/24109/>
9. Міжнародні конфлікти в сучасному світі. URL: <https://www.lnu.edu.ua/mizhnarodni-konflikty-v-suchasnomu-sviti/>
10. Паршина О.А., Паршин Ю.І. Забезпечення конкурентоспроможності національної економіки в умовах економічних трансформацій. *Gesellschaftsrechtliche Transformationen von wirtschaftlichen Systemen in den Zeiten der Neo-Industrialisierung*. Kornieiev V., Pasichnyk, Yu., Radchenko O., Khodzhaian A. und andere: Collective monograph. Verlag SWG imex GmbH, Nuremberg, Germany, 2020. С.311–319.
11. Паршина О.А., Паршина М.Ю., Чумак Т.В. Фактори економічного розвитку країн в умовах загострення глобальних проблем світової безпеки. *Приазовський економічний вісник*. Випуск 2(25) 2021. С.3–7. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2021/2_25_ukr/3.pdf
12. Паршин Ю.І. Стратегія забезпечення сталого економічного розвитку національного господарства: теорія, методологія і практика: монографія. Дніпропетровськ: Університет імені Альфреда Нобеля, 2016. 408 с.
13. Світ на межі конфлікту: сенсаційна доповідь Мюнхенської конференції про стан міжнародної безпеки. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2018/02/15/7077534/>
14. Топ збройних та політичних конфліктів у 2023 році. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2023/04/03/infografika/svit/top-zbrojnyx-ta-politychnyx-konfliktiv-2023-roczni-pro-nyx-vidomo>
15. У світі зараз – рекордна кількість воєн за 30 років. URL: https://galinfo.com.ua/news/u_sviti_zaraz_rekordna_kilkist_voien_za_30_rokiv_410515.html

16. Шеренговський Д.В. Поняття та сутність міжнародного конфлікту в науці про міжнародні відносини. *Актуальні проблеми політики*: збірник наукових праць. Вип. 43. 2011. С. 98–108. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/1527/Sherengov.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
17. Щорічник СІПРІ. URL: <http://razumkov.org.ua/vydannia/sipri>
18. Boulding K. *Conflict and Defense. A General Theory*. New York: Harper, 1992. 349 p.
19. Braillard Ph., Djalili M.-R. *Les relations internationales*. Paris, 1998. 301 p.
20. Galtung J. A Structural Theory of Agression. *Journal of Peace Research*, 1994. № 2. pp. 95-119.
21. Larys Hernández Villalobos. *Conflictos internacionales: Medios de solución y derecho internacional humanitario*. 2005.
22. Parshyna M. Efficiency of use of the Region Potential: Analysis, Modelling and Decision Making. *Gesellschaftsrechtliche Transformationen von wirtschaftlichen Systemen in den Zeiten der Neo-Industrialisierung*. Kornieiev V., Pasichnyk, Yu., Radchenko O., Khodzhaian A. und andere: Collective monograph. Verlag SWG imex GmbH, Nuremberg, Germany, 2020. С.334–342.

References

1. *Analiz suchasnykh tendentsii rozvytku ekonomik providnykh krain svitu i ryzykiv, poviazanykh z rosiisko-ukrainskym konfliktom*. [Analysis of current trends in the development of the economies of the world's leading countries and the risks associated with the Russian-Ukrainian conflict] Available at: <http://bintel.com.ua/uk/article/ekonom-mira/> (Accessed 15 February 2024).
2. Bernadskyy, B.V. (2012). *Mizhnarodni konflikty: kurs lektsii*. [International conflicts: a course of lectures], DP «Vyd. dim «Personal», Kyiv, Ukraine. 366 p.
3. Bondarenko, O.H., Bondarenko, Ya.O. *Dynamika mizhnarodnykh konfliktiv ta rol stratehichnykh komunikatsii u yikh vrehuliuvanni*. [Dynamics of international conflicts and the role of strategic communications in their settlement] Available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1793> (Accessed 25 February 2024).
4. *Hensek OON zaklykaie svit ne dopustyty viiny*. [The UN Secretary General calls on the world to prevent war] Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2850759-gensek-oon-zaklykaie-svit-ne-dopustiti-vijni.html> (Accessed 15 February 2024).
5. Hurzhii, O.I., Mosov, S.P. and Makarov, V.D. (2006). *Lokalni viiny ta zbroini konflikty druhoi polovyny KhKh stolittia (Istoryko-filosofskiy aspekt)* [Local wars and armed conflicts of the second half of the 20th century (Historical and philosophical aspect)] Monohrafiia. Znannia. Kyiv, Ukraine. 356 p.
6. *Zakon Ukrainy «Pro osnovni zasady zabezpechennia kiberbezpeky Ukrainy»* [Law of Ukraine «On the Basic Principles of Cyber Security of Ukraine»] Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text> (Accessed 20 January 2024).
7. *Zahrozy krytychnii infrastrukturi ta yikh vplyv na stan natsionalnoi bezpeky (monitorynh realizatsii Stratehii natsionalnoi bezpeky) (analychna zapyska)* [Threats to critical infrastructure and their impact on the state of national security]

(monitoring of the implementation of the National Security Strategy) (analytical note)] Available at: <https://web.archive.org/web/20171031162449/> (Accessed 23 January 2024).

8. Kostenko, T.F. (2011). *Typy, vydy voiennykh konfliktiv ta yikh klasyfikatsiia* [Types, types of military conflicts and their classification] Naukovyi visnyk Dyplomatychnoi akademii Ukrainy. Vypusk 2. Available at: <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/dpju/24109/> (Accessed 20 February 2024).

9. *Mizhnarodni konflikty v suchasnomu sviti* [International conflicts in the modern world] Available at: <https://www.lnu.edu.ua/mizhnarodni-konflikty-v-suchasnomu-sviti/> (Accessed 25 February 2024).

10. Parshyna, O.A. and Parshyn, Yu.I. (2020). *Zabezpechennia konkurentospromozhnosti natsionalnoi ekonomiky v umovakh ekonomichnykh transformatsii* [Ensuring the competitiveness of the national economy in the conditions of economic transformations] Gesellschaftsrechtliche Transformationen von wirtschaftlichen Systemen in den Zeiten der Neo-Industrialisierung. Kornieiev V., Pasichnyk, Yu., Radchenko O., Khodzhaian A. und andere: Collective monograph. Verlag SWG imex GmbH, Nuremberg, Germany, pp. 311–319.

11. Parshyna, O.A., Parshyna, M.Iu. and Chumak, T.V. (2021). *Faktory ekonomichnoho rozvytku krain v umovakh zahostrennia hlobalnykh problem svitovoi bezpeky* [Factors of economic development of countries in the conditions of aggravation of global problems of world security] Pryazovskyi ekonomichnyi visnyk. Vypusk 2(25), Dnipro, Ukraine, pp. 3–7. Available at: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2021/2_25_ukr/3.pdf

12. Parshyn, Yu.I. (2016). *Stratehiia zabezpechennia staloho ekonomichnoho rozvytku natsionalnoho hospodarstva: teoriia, metodolohiia i praktyka: monohrafiia* [The strategy of ensuring sustainable economic development of the national economy: theory, methodology and practice]. Universytet imeni Alfreda Nobelia, Dnipropetrovsk, Ukraine, 408 p.

13. *Svit na mezhi konfliktu: sensatsiina dopovid Miunkhenskoj konferentsii pro stan mizhnarodnoi bezpeky* [The world on the brink of conflict: the sensational report of the Munich Conference on the state of international security] Available at: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2018/02/15/7077534/> (Accessed 15 February 2024).

14. *Top zbroinykh ta politychnykh konfliktiv u 2023 rotsi* [Top armed and political conflicts in 2023] Available at: <https://www.slovoidilo.ua/2023/04/03/infografika/svit/top-zbrojnyx-ta-politychnyx-konfliktiv-2023-roczj-pro-nyx-vidomo> (Accessed 18 February 2024).

15. *U sviti zaraz – rekordna kilkist voien za 30 rokiv* [The world now has a record number of wars in 30 years] Available at: <https://galinfo.com.ua/news/u-sviti-zaraz-rekordna-kilkist-voien-za-30-rokiv-410515.html> (Accessed 14 February 2024).

16. Sherenhovskiy, D.V. (2011). *Poniattia ta sutnist mizhnarodnoho konfliktu v nauksi pro mizhnarodni vidnosyny* [The concept and essence of international conflict in the science of international relations] Aktualni problemy polityky: zbirnyk naukovykh prats, Vyp. 43, Ukraine, pp. 98–108. Available at: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/1527/Sherengov.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Accessed 02 February 2024).

17. Shchorichnyk SIPRI: Ozbroiennia, rozzbroiennia ta mizhnarodna bezpeka [SIPRI Yearbook: Armament, Disarmament and International Security] Available at: <http://razumkov.org.ua/vydannia/sipri> (Accessed 10 January 2024).
18. Boulding, K. (1992). *Conflict and Defense. A General Theory*. Harper, New York, USA, 349 p.
19. Braillard, Ph. and Djalili, M.-R. (1998). *Les relations internationales*. Paris, France, 301 p.
20. Galtung, J.A. (1994). *Structural Theory of Agression*. *Journal of Peace Research*, № 2. pp. 95-119. Available at: <https://journals.sagepub.com/description/JPR> (Accessed 18 January 2024).
21. Larys Hernández Villalobos (2005), *Conflictos internacionales: Medios de solución y derecho internacional humanitario*. Frónesis. Universidad Central de Venezuela. Caracas. v.12 n.3. Available at: https://ve.scielo.org/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1315-62682005000300004 (Accessed 18 January 2024).
22. Parshyna, M. (2020). *Efficiency of use of the Region Potential: Analysis, Modelling and Decision Making*. Gesellschaftsrechtliche Transformationen von wirtschaftlichen Systemen in den Zeiten der Neo-Industrialisierung. Kornieiev V., Pasichnyk, Yu., Radchenko O., Khodzhaian A. und andere: Collective monograph. Verlag SWG imex GmbH, Nuremberg, Germany, pp. 334–342.

THE INFLUENCE OF CONFLICTS ON THE STATE OF INTERNATIONAL SECURITY AND WAYS OF REGULATING GEOPOLITICAL TENSIONS

Olena A. Parshyna, University of Customs and Finance, Dnipro (Ukraine).

E-mail: parschina@ukr.net

Margaryta Yu. Parshyna, University of Customs and Finance, Dnipro (Ukraine).

E-mail: maggiednepr@ukr.net

Tatiana V. Chumak, Alfred Nobel University, Dnipro (Ukraine).

E-mail: chumak.t@duan.edu.ua

Liudmyla I. Yarmolenko, Dnipro (Ukraine).

E-mail: yarmolenko.l@duan.edu.ua

<https://doi.org/10.32342/2074-5362-2024-1-36-6>

Keywords: *conflicts, international conflicts, geopolitical instability, international security, classification and typology of conflicts, regulation of international conflicts, formulation of decision*

JEL classification: *F52, F53*

The growth of geopolitical tension and conflicts in the modern world pose a serious threat to the international security system. It has been established that in recent years conflict at the international level has reached a critical level with the highest risk of nuclear confrontation based on the results of the conducted research. In this regard, issues of constructive resolution

of international conflicts, establishment and maintenance of a stable structure of international relations are gaining significant relevance.

The purpose of the article is to determine the essence of conflicts with the study of their impact on the state of international security and to build an analytical basis for the formation of systemic decisions aimed at their settlement in the conditions of growing geopolitical tension.

Analysis of conceptual approaches, theories and concepts of conflict research has been provided in the course of the research. Classifications and typologies of international conflicts are considered with an emphasis on the main structural elements of the conflict.

The formation of an analytical system for supporting strategic decision-making has been proposed in order to solve issues related to the settlement of international conflicts and the effective development of international relations. The proposed system combines four subsystems, namely: the subsystem of forming information databases, the subsystem of determining relationships, the subsystem of modelling and the subsystem of forming strategic decisions.

The practical use of the proposed system will make it possible to form analytical information and determine the dominant factors of influence on the socio-economic state and the conflict situation. It is possible to determine the trends in the development of international conflicts and to form strategies for their settlement and increase the efficiency of international relations, taking into account the long-term perspective on the basis of obtaining analytical information.

Одержано 24.02.2024.